

**North University Centre of Baia Mare
Faculty of Letters**

International scientific and practical conference

**PHILOLOGY IN EU COUNTRIES
AND UKRAINE AT THE MODERN STAGE**

December 21–22, 2018

***ROMANCE, GERMANIC AND OTHER LANGUAGES
THEORY OF LITERATURE
COMPARATIVE LITERARY STUDIES
GENERAL LINGUISTICS
COMPARATIVE-HISTORICAL, TYPOLOGICAL LINGUISTICS
TRANSLATION STUDIES
LANGUAGE AND MEANS OF MASS COMMUNICATION***

**Baia Mare,
Romania
2018**

International scientific and practical conference «Philology in EU countries and Ukraine at the modern stage» : Conference proceedings, December 21–22, 2018. Baia Mare : Izdevniceiba «Baltija Publishing», 232 pages.

HEAD OF ORGANISING COMMITTEE

Ioan-Mircea FĂRCAȘ – Dean of the Faculty of Letters,
North University Centre of Baia Mare

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

ROMANCE, GERMANIC AND OTHER LANGUAGES

Рекламний текст у сучасній іспанській мові: лінгвопрагматичний аспект Михайленко В. С.	9
Моделювання фрактальної поетичної моделі світу у лінгвокогнітивному ракурсі Москвичова О. А.	11
Мовностилістичні аспекти англійської анімалістичної поезії («Котознаєство від Старого Опосума» Т. С. Еліота) Науменко Н. В.	15
Вербалізація концепту « <i>dîm</i> » в латинській мовній картині світу Новікова Т. А.	18
Вокатив як маркер англомовного дитячого авторитарного дискурсу Пахаренко А. В.	21
Das Studium und die weitgestreute Verbreitung einer Fremdsprache als einer der wichtigsten Voraussetzungen für den menschlichen Fortschritt Pererwa K. M., Afanasjewa L. W., Smirnowa M. L.	24
Запозичення як засіб термінологічної номінації (на матеріалі німецької термінології робототехніки) Петренко О. В.	27
Роль фразеологічних одиниць із компонентом «колонізм» в англомовних ЗМІ Пилипенко І. О.	31
Representation of humor in children’s poetic discourse (on the material of the poetry of the English-language children’s poet Kenn Nesbitt) Pikalova A. O.	34
Лінгвостилістичні засоби вербалізації контексту художнього твору з когнітивно-дискурсивних позицій: методика і методологія дослідження (на матеріалі роману А. Хейлі ‘Airport’) Посохова А. В.	37
Інтонаційні особливості у багатокомпонентних складних реченнях сучасної китайської мови Руда Н. В.	40
Відонімні фразеологічні інновації в англійській мові сфери економіки Сандій Л. В.	43
Сценарій домінантної соціальної ролі дискурсивної особистості Скриннік Ю. С.	46

Концепт <i>СКРОМНІСТЬ</i> , актуалізований німецькомовною максимією Смоляна Т. А.....	50
Гендерна обумовленість невербальної складової в англomовному матримоніальному дискурсі Солощук Л. В.....	53
Образно-символічний рівень композиції англomовної новели Сухова А. В.....	56
Специфіка дискурсивного втілення художнього концепту <i>«méditation»</i> у поезії Ж. Лафорга «La cigarette» Тарасова О. А.....	59
Expressive means of expressing suggestion in relation to the concept <i>«wisdom»</i> in middle English Biblical texts Tarasiuk A. M.....	61
Концепт <i>«dépression»</i> у романі Suzanne Prou «Méchantment les oiseaux» Тарасюк І. В.	63
Архітектура як джерело метафоричної номінації в анатомічній термінології Телеки М. М.....	66
Образність природних стихій у світлі екопоетики Фінік Є. О.....	68
Особливості формування лінгводидактичної термінології Цимбал Ю. О.....	71
Language and emotional cognition Tsyntar N. V.....	74
Value-laden language as linguistic indicator of perspective in drama Tsys J. O.	76
THEORY OF LITERATURE	
Культурні коди українців та їх функції у творах художньої літератури Ковпик С. І.	79
Проблема класифікації форм вираження авторської свідомості у поетичному творі Мороз Л. В.....	82
Постмодернізм як еротико-осмотичний феномен Опришко Н. О.....	85
Типи жанрової рефлексії автора в українській адресованій ліриці Фінчук-Назарець Г. В., Скребкова М. А., Зубітевич М. І.....	89

COMPARATIVE LITERARY STUDIES

Словацька художня україністика

Кобець Н. О. 93**GENERAL LINGUISTICS**

Питання суперечливого статусу вокативних речень у лінгвістиці

Бурковська О. Й. 96

Статус категорії ствердження в українській літературній мові

Гурко О. В. 98Гене́за фонетики як галузі знань про звукову будову мови:
лінгвофілософський історичний аспект**Кузнецова Г. П.** 101

Роль інтуїції та інтроспекції адресата

у процесі інтерпретації синонімічних мовленнєвих інновацій

Лепетюха А. В. 104Лексико-семантична організація та стилістичні особливості
жіночих номінацій**Максимець О. М., Вакасова К. А.** 108Роль рецензій у вдосконаленні методології укладання
термінологічних словників**Петрова Т. О.** 111

Специфіка іменувань готелів у місті Київ

Сидоренко О. М. 115Перспективи дослідження політичного
телевізійного інтерв'ю в україністиці**Стрюк Т. В.** 117Специфіка ономастичного дослідження літературного твору:
мета, методи, структура та етапи вивчення**Шотова-Ніколенко Г. В.** 121**COMPARATIVE-HISTORICAL, TYPOLOGICAL LINGUISTICS**Фрейм як когнітивно-семантична універсалія в споріднених мовах
(на матеріалі фрейму «сучасна жінка»)**Балабан О. О.** 125Силогізм *barocco* в літературі іспанського феномену
perola barroca: логіко-семантичний аспект**Бахтіна А. О.** 128

Когнати і міжмовні відповідники: термінологічне співвідношення

Капранов Я. В. 131

Література:

1. Архангельська А. Новотвори-фемінітиви в українській мові нової доби: неологізми, okazіоналізми чи ефемеризми // Неологічні назви осіб у сучасних слов'янських мовах. Рівне; Оломоуць, 2011. С. 67-122.
2. Брус М. П. Становлення лінгвальної категорії жіночості. *Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія*. Івано-Франківськ, 2006. Вип. XI-XII.
3. Фекета І. І. Жіночі особові назви в українській мові. (Творення і життя): Дис...канд. філол. наук: 10. 02. 02. Ужгород, 1968.

Список скорочень джерел

- І. Роздобудько Все, що я хотіла сьогодні. Лікарняна повість / Ірен Роздобудько. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2013. 240 с.
- Ліна Костенко Записки українського самашедшого/ Ліна Костенко. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. 2-14.416с.
- Світогляд Науково-популярний журнал
- Укр культ Культурологічний журнал
- СТБ Український загальнонаціональний телеканал
- ТРК Телерадіокомпанія
- О. Забужко. Росія 2.1: Презавантаження, або Пастка для еліт. Радіо Свобода. 10.08.2015
- ДУ Літературна Україна
- УМ-і Україна Молода (інтернетверсія)

РОЛЬ РЕЦЕНЗІЙ У ВДОСКОНАЛЕННІ МЕТОДОЛОГІЇ УКЛАДАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ

Петрова Т. О.

кандидат фізіологічних наук,

доцент кафедри мовних дисциплін

Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва

м. Харків, Україна

Словники – це не лише суто мовознавче явище, але й потужний культурологічний чинник, джерело духовності й матеріальної історії, вияв національної чесноти, гідності й самоповаги, а також утвердження самобутності народу й національного самозбереження. На переконання Л. Полюги, «у процесі національного самозбереження та самозахисту важливу функцію в українській культурі, можливо, більше, ніж в історії інших пригноблених народів, відіграло українське словникарство» [3, с. 144].

Термінологічні словники особливо важливі для ствердження національної літературної мови, розвитку національної науки й техніки: саме їх розглядають як запоруку розбудови культури наукової й літературної мови. «Ні один словник, який би повний не був він, не може заступити собою

фахового термінологічного словника. Ось тому кожен фахівець конче мусить мати в себе під руками також і термінологічного словника свого фаху» [1]. Наголосимо, що в Україні раніше, ніж в Росії та Білорусії, і майже одночасно з країнами Європи, починає активно розвиватися термінографія – виходять словники з різних галузей науки. Друкування термінографічних праць у тогочасних умовах засвідчувало прагнення до вироблення власного термінофонду й самостійності національної науки, її різноспрямованість.

Державотвірні процеси кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. сприяють розширенню тематики лексикографічного опису спеціальних мов. Незважаючи на вагому кількість надрукованої спеціальної продукції за останні роки, особливої уваги потребує низка теоретико-практичних питань термінологічної лексикографії. По-перше, це стосується укладання словників нового типу, що вимагають теоретичного розроблення; по-друге, надзвичайна складність галузевих термінологій, їхня розгалуженість і внутрішня диференціація потребують осмислення матеріалу, що повинно знайти відповідне місце у словнику; по-третє, потужні процеси українзації термінотворення, продукування термінів на основі питомих одиниць. «Індикатором» якості фахових словників є критична реакція на них, відображена в текстах опублікованих рецензій, у яких критики вказують переваги та недоліки видань. Зазначене й зумовлює необхідність аналізування текстів рецензій на галузеві словники з метою вилучення рекомендацій для розв'язання означених теоретичних проблем термінографії.

Попри активне дослідження термінологічної лексикографії в Україні на початку ХХІ ст. до сьогодні немає праць, у яких було б висвітлено теоретико-практичне значення рецензій на спеціальні словники. До того ж у науковій теоретичній літературі все ще не порушено питання про визнання сучасної української термінографічної критики як цілком самостійного напрямку термінографії з випрацюваною власною методологічною базою.

Основи критики термінологічних словників закладені ще в 20-х рр. ХХ ст., зокрема в указаний період головним завданням кожної з 34-х секцій Інституту наукової мови було створення якісних термінологічних словників. Для цього члени секції сходилися на засідання, під час яких розробляли методологію укладання словників, обговорювали доповіді та вислухували рецензії. Сьогодні потребу підвищення якості фахових словників може задовольнити спирання на досвід укладання праць такого типу й урахування результатів їхнього критичного діагностування.

Важливими для з'ясування ролі термінографічної критики у створенні фахових словників є змістовні рецензії на них, у яких на засадах критичного інтерпретування структури видань експерти зазначають їхні суттєві недоліки. Теоретико-практичну роль рецензій на спеціальні словники вбачаємо в такому: 1) їхнє теоретичне значення полягає в потенційній важливості використання результатів під час розроблення моделей сучасних словників і їхніх параметрів; 2) практичне – у можливості застосувати зауваження з прагматичною метою.

Основні результати аналізування текстів рецензій засвідчують, що в полі зору критиків перебуває обмежена кількість типів термінологічних словників,

що, вочевидь, зумовлено незначним видовим різноманіттям термінографічної продукції, що побачила світ. За нашими спостереженнями, у текстах рецензій схарактеризовано такі види термінологічних словників: 1) за інформаційним складником з урахуванням: а) широти охоплення термінологічної лексики – багатогалузеві, галузеві, вузькогалузеві; б) способу семантизування термінів – тлумачні, перекладні (двомовні, багатомовні), тлумачно-перекладні, енциклопедичні словники, довідники, енциклопедії; 2) за носієм інформації – друковані; 3) за обставинами існування в зовнішньому середовищі: а) стосовно первинності виходу у світ – оригінальні, передруки й перекладені; б) за місцем створення – загальнодержавні й закордонні. Поза увагою критиків залишилися термінологічні поліфункціональні словники, класифікатори, рубрикатори, словники номенклатурних одиниць, орфографічні, електронні та ін.

Важливо, щоб власне критики розуміли призначення термінологічних словників, а головне рецензій: «Збагаченню і розширенню українського термінофонду служить видання та обговорення проаналізованих у цій статті словників» [2, с. 152]. Усвідомлюючи теоретичну й практичну значущість коментарів до словника, рецензенти повинні виважено й об'єктивно діагностувати термінографічну працю.

Критичні коментарі щодо репрезентування лексикографічних параметрів у фахових тлумачних словниках стосуються таких параметрів: 1) 'вступ / передмова' – невідповідність заявленим у вступній частині принципам і засадам подання параметричних складників термінологічної статті, зокрема ілюстративного матеріалу, транскрипції, енциклопедичної інформації; 2) 'енциклопедична інформація' – необхідність послідовного її репрезентування; 3) 'реєстр словника' – відсутність термінів, уживаних в описуваній галузі; зайві термінів та відповідних даних; 4) 'дефініція' – неточність дефініцій, невичерпність (неповне) пояснення поняття, брак пояснення певних понять, зavelикий обсяг дефініції; 5) 'список літератури' – неповнота списку літератури.

Характеризуючи перекладні тлумачні словники, критики діагностують кількісні недоліки стосовно їхніх різних структурних параметрів: 1) 'реєстр словника' – брак термінів, необхідність замінити реєстрові одиниці іншими спеціальними назвами або на чужомовній. Із останнім зауваженням дозволимо собі не погодитися, оскільки для пропагування, а насамперед кодифікування й нормування національної термінології, слід надавати перевагу українській мові; 2) 'зона перекладу' – неточний переклад, поширеність кальок, необхідність транскрипції; 3) 'дефініція' – неточність дефініювання понять.

Експертизуванню енциклопедичних словників присвячено поодинокі рецензії, тому викладені оцінки параметрів праць такого типу містять потужний потенціал. Так, стосовно видання «Екологічний енциклопедичний словник» (1990) зауважено, що видання має «зavelикий» 'реєстр словника', оскільки до нього введено поняття дуже широкого кола наукових дисциплін. Звісно, реєстр енциклопедичного словника повинен містити значну кількість

термінів, утім не слід поповнювати реєстр за рахунок терміноодиниць, що є складниками поняттєво-термінологічних апаратів несуміжних галузей.

Підсумовуючи відображені результати діагностування якості репрезентування окремих параметрів **словників-довідників**, виділяємо такі критичні зауваження експертів: 1) замінити заголовний термін-кальку (компонент аналітичного терміна) нормативним терміном; 2) додати параметр 'акцентна характеристика'; 3) узгодити заголовні терміни з їхніми дефініціями; 4) додати параметр 'ілюстративний матеріал'.

Аналіз рецензій на словники засвідчує, що найбільше уваги приділено друкованим галузевим і вузькогалузевим, тлумачним, тлумачно-перекладним, енциклопедичним словникам і словникам-довідникам. З-поміж поширених і проблемних параметрів розглянутих типів словників насамперед домінують 'реєстр словника', 'заголовний термін', 'дефініція'; менше схарактеризовані параметри 'вступ / передмова', 'акцентна характеристика', 'зона перекладу', 'транскрипція', 'енциклопедична інформація', 'список літератури', 'ілюстративний матеріал'. Викладені критичні зауваження рецензентів розглядаємо не як виключно недоліки словників, а як перспективу щодо покращення якості праць. Отже, рецензії на термінологічні словники мають важливе теоретико-практичне значення: систематизування виявлених критичних оцінок і недоліків репрезентування структурних параметрів видань такого типу сприятиме вдосконаленню теоретико-методологічних основ метатермінографії задля практичного та якісного реалізування спеціальних праць, а також розроблення термінологічного словника нового типу.

Література:

1. Огієнко І. Історія української літературної мови / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарисів та приміт. М.С. Тимошик. К.: Наша культура і наука, 2001. 440 с. URL: <http://litopys.org.ua/ohukr/ohu22.htm>. 20.11.2018.
2. Плєскач В. Два словники // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008, № 620. Серія «Проблеми української термінології», відп. ред. Л. Полвога. С. 148–152.
3. Полвога Л. Роль української лексикографії в утвердженні національної самобутності. *Вісник Львівського ун-ту. Серія журналістики*, 2003, вип. 23. С. 144–152. URL: http://old.journ.lnu.edu.ua/movazmi/body/visnyk23/Statti_Polyuha.htm (14.12.2018).